

Projekty od A do Z - elektronická kniha

Kamila Balharová

Resumé: Elektronická publikace věnovaná projektům zasahujícím více vzdělávacích oblastí, kdy dominantní je nejčastěji Jazyk a jazyková komunikace. Témata projektů obsahují náměty pro ty, kteří projekty uskutečňují a pouze hledají nové nápady. Zpracované projekty obsahují podrobný návod, provedení, potřebné přílohy, výstupy jednotlivých vzdělávacích oblastí a jejich propojení, klíčové kompetence, které v projektu byly nejvíce uplatněny, včetně ukázek provedení nebo výsledných produktů.

Klíčová slova: projekt, jazyk a jazyková komunikace, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti

Abstract: Electronic publication is given to projects of many education areas, Language and language communication is dominant the most frequently. Themes of the projects include themes for the teachers, who follow through the projects and who only find new ideas. Paced projects contain detailed instruction, execution, supplements you need, knowledge of individual education areas and their interface, keys competences and samples of execution or final products.

Key words: project, Language and language communication, key competences, education areas

Projekty - současné žhavé téma. S nástupem ŠVP jako by se s nimi roztrhl pytel. Umíme je však skutečně uplatňovat?

Ve své praxi se setkávám velmi často s pojetím projektu pouze jako samostatné práce žáků. Takto jsou prezentovány mimo jiné také v učebnicích angličtiny Project od Toma Hutchinsona (1999). V praxi toto pojetí vede k tomu, že se vyhlásí téma a žákům zadá domácí práce. Každý žák přinese svůj příspěvek a tím vše končí. V lepším případě své příspěvky přednesou ostatním. Nechci se někoho dotknout, ale toto já za projekty nepovažuji.

Další možnost, jak chápat projekty, uvádí eTwinning. Jedná se o mezinárodní projekty. Na evropském portálu www.etwinning.net se registrují učitelé z různých zemí a hledají touto cestou partnery pro spolupráci. V současné době, kdy jsou čím dál tím důležitější jazykové znalosti, umožňují mezinárodní projekty dát výuce jazyků reálný kontext, neboť je žáci i učitelé používají pro komunikaci s partnerem. Projekty tak umožňují spolupráci lidí, kteří by se kvůli vzdálenosti nemohli za normálních podmínek setkat. Pýchová (2007) definuje projekty eTwinning jako učební aktivity na mezinárodní úrovni na dálku. Hlavním hlediskem projektu by měl být podle ní jeho pedagogický přínos pro žáky. Důležité je si na začátku říci, co by se měli žáci v průběhu projektu naučit.

Abychom mohli jít touto cestou, potřebujeme ovládat cizí jazyk nebo ke spolupráci získat některého vyučujícího cizího jazyka. Toto pojetí je mi již bližší, protože lépe odpovídá mým představám o projektu.

Zásady, které vedou k dobrému projektu

Na začátku bychom si měli umět odpovědět na otázku, čeho chceme uskutečněním projektu dosáhnout. Dobrý projekt by měl:

- předně žáky zaujmout a nadchnout
- lišit se od běžného stylu výuky
- učit žáky spolupracovat a být zodpovědný za práci svou i celé skupiny

- ukázat žákům určité spojitosti - mezi předměty, historické souvislosti, přinést do školy život, vztahy, spojitost mezi učním a učícím se
- umožnit žákům získat nové zkušenosti, které se v žádném předmětu nedají naučit, žáci by měli zažít nové situace a hledat jejich řešení

Nezapomínejme však na to, že jsme ve škole, i teď se chceme něco naučit, ale naučíme se to víceméně mimochodem. Takové učení je nejen příjemnější, ale podle mých zkušeností má i trvalejší ráz.

Přesvědčila jsem se, že pro projekty je potřeba žáky získat, nadchnout. Pokud se to nepovede, doporučuji projekt raději neuskutečnit. Není nic horšího než otrávení žáci, bojkotující práci. Má-li být projekt projektem, je nutné, aby se žáci zapojili při jeho vytváření maximální měrou. Zapojit se mohou ve všech jeho fázích.

Ve fázi nápadu, námětu. Pokud sami zažili projekt, který pro ně připravili starší spolužáci, mohou sami přijít s návrhem, že by chtěli připravit něco podobného. Druhou možností je, že učitel navrhne, aby připravili zábavnou výuku pro mladší spolužáky a vymysleli, jaké téma zpracují. Pokud se jedná o prozkoumání nového učiva, mohou se na námětu také podílet. Učitel může navrhnout široké téma a nechá žáky vyhledat k němu informace - na internetu, v knihovnách... Po určité době se dohodnou, která problematika je zajímavá nejvíce. Tu se společně pokusí zmapovat.

Při přípravě projektu byli moji žáci nejaktivnější s nápady tehdy, když měli cokoli připravit pro mladší kamarády. Pokud probíhá projekt ve věkově homogenní skupině, může učitel například vybrat několik z nich, kteří budou připravovat projekt pro ostatní, nebo rozdat různé úkoly všem.

Při plnění jednotlivých úkolů v průběhu projektu se často stane, že žáci vymyslí více řešení. Pak je možné buď prozkoumat všechny varianty, nebo společně jedno vybrat. Učitel by se měl přizpůsobit a nevnučovat žákům svůj názor.

Hodnocení projektu by se měli účastnit všichni žáci. Já ho zařazuji bezprostředně po projektu, dokud jsou pohlceni atmosférou a plní zážitků - ať už pozitivních či negativních. Neměli byste zapomínat na to, že žáci pracují ve skupinách a musí řešit vzájemné vztahy. Je dobré, aby své dojmy sdělovali ostatním, aby se zúčastnili reflexe.

Elektronická publikace - <http://azprojekty.wz.cz>

Za dobu, kdy projekty do své výuky zařazuji, jsem získala mnoho zkušeností, o které se chci podělit. Proto jsem vypracovala elektronickou publikaci Projekty od A do Z, kde jsem své zkušenosti zpracovala a propojila s novými trendy ve výuce a s tvorbou RVP ZV.

Elektronická publikace je věnovaná projektům zasahujícím více vzdělávacích oblastí, kdy dominantní je nejčastěji Jazyk a jazyková komunikace.

V ne příliš dlouhé teoretické části elektronické publikace jsem popsala, jaké by podle mne měly projekty být, věnovala jsem se otázce, zda a jak naplňují cíle základního vzdělání, uvádím klíčové kompetence, které ve zpracovaných projektech můžeme nejvíce rozvíjet. Popsala jsem i své celkové zkušenosti, které se nevešly k jednotlivým projektům. Věnuji se zde i portfoliu, co do něj vkládáme, jak s ním začínáme.

V tématech projektů uvádím náměty na projekty. V tabulce lze nalézt vzdělávací oblasti, kterých by se projekt mohl týkat, klíčové kompetence, které se v něm podle mne nejvíce odrážejí, a zda naplňují některé průřezové téma. Pro přehlednost jsou náměty seřazené podle abecedy.

Nejobsáhlejší je praktická část. Většina projektů z této části proběhla již několikrát, a to s různými skupinami žáků. V knize je popsán pouze jeden konkrétní průběh projektu. Jednotlivá provedení se od sebe vždy liší podle toho, s jakými žáky a v jakých podmínkách se projekt uskutečňuje.

Mezi projekty, které jsou vytvořeny pro žáky 1. stupně, patří:

Houštěvník
Lidé v pravěku
Robinson

Výstavba zoologické zahrady

Mezi projekty vytvořené pro 2. stupeň patří:

Adopce na dálku
Egypt
Emigrace
Oregonská stezka
Robinson
Staří Slované

Projekty s využitím kooperace 1. a 2. stupně jsou mezi žáky velmi oblíbené. Zde jsou takovými projekty:

Pravěk
Středověk

Lze je také přizpůsobit a použít jako celoškolský projekt. Stačí se jen trochu zamyslet, propojit, upravit a celoškolský projekt je na světě.

Celoškolské projekty:

Voda

Adopce na dálku - tento projekt je také možno na celoškolský upravit.

V praktické části jsou kvůli snadné orientaci všechny projekty členěny stejně. Začínám námětem a záměrem, ve kterém velmi krátce popisuji, čeho chci dosáhnout. V provedení najdete popsany skutečný průběh projektu. V části pomůcky a návody jsou za sebou seřazené činnosti, které je potřeba udělat, ať už před projektem nebo v průběhu, návody k použitým hrám a odkazy na použité přílohy. Časové rozdělení uvádí, kdy je vhodné jednotlivé činnosti dělat. V kapitole výstupy najdete klíčové kompetence, jednotlivé výukové oblasti a předměty a co konkrétně se v mém projektu z výuky objevilo. Pro přehlednost zde uvádím i průřezové téma, pokud se v projektu vyskytuje. Ve vyhodnocení, na které bychom nikdy neměli zapomenout, uvádím možnosti odměn pro žáky a závěrečného dotažení projektu. Ve zkušenostech najdete konkrétní problémy, se kterými jsem se setkala. Třeba vám to poslouží k zamyšlení a pomůže vyhnout se některým chybám. Pro ilustraci přikládám i fotodokumentaci z některých projektů. Závěrem je tabulka jako shrnutí. Poslouží při vyhledávání vhodných projektů podle věku žáků či délky trvání projektu.

Přílohy tvoří další část této elektronické knihy a je pouze na vás, zda si vytvoříte vlastní, nebo použijete tyto již vypracované. Ke všem projektům najdete pamětní list, který si žáci zakládají do svých portfolií jako potvrzení o účasti a vzpomínku na projekt. Pamětní listy a ilustrace pro tuto publikaci vytvořila Michaela Suchoňová.

Tato elektronická kniha je určena všem. Může sloužit jako návod, ale může být i pouhou inspirací. Věřím, že si ji nejen přečtete, ale že ji budete používat a znovu se k ní vracet. Ani pro mne sepsáním textu práce nekončí. Projekty prožívám znovu a jinak s jinými třídami, vymýšlím projekty nové a o ty pak rozšířím stránky <http://azprojekty.wz.cz>.

Literatura:

1. HUTCHINSON, T. *Project*. Oxford University Press, 1999. ISBN 0-19-436758-4.
2. PÝCHOVÁ, S. *Pedagogický přínos projektů eTwinning*. Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-332-1.